

Aan
Van

Minister van Infrastructuur en Waterstaat
DGWB

nota

Ondertekening Kamerbrief eindadvies Beleidstafel
Wateroverlast en Hoogwater

Bestuurskern

Directe Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur

Datum

5 oktober 2021

Beslistermijn

13 december 2022

Ons kenmerk

IenW/BSK-2022/290075

Bijlage(n)

4

Aanleiding

Bijgaand treft u de brief aan de Tweede Kamer om het eindadvies van de Beleidstafel wateroverlast en hoogwater aan te bieden. We vragen uw instemming op deze brief. Bij deze nota is ter kennisname ook de definitieve quickscan uitvoerbaarheidstoets van Rijkswaterstaat opgenomen.

Geadviseerde besluiten

In te stemmen met:

- de inhoud van de Kamerbrief;
- het verzenden van deze Kamerbrief na bekrachtiging van het eindadvies door het Bestuurlijk Overleg Water (19 december).

Daarnaast kennis te nemen van de quickscan uitvoerbaarheidstoets van RWS en hoe hiermee is omgegaan.

Kernpunten

- Op 25 november heeft de beleidstafel het eindadvies vastgesteld. In het BO Water van 19 december zal het eindadvies van de beleidstafel naar verwachting worden bekrachtigd.
- Bijgaande brief heeft het doel de Tweede Kamer hierover te informeren en aan te geven dat u de aanbevelingen overneemt.
- Ten aanzien van de aanbeveling over borging van de maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving is de meerderheid van de beleidstafel van mening dat deze wettelijk geborgd zou moeten worden. Dit kwam ook in gesprekken van de beleidstafel met verschillende stakeholders naar voren. Hier is nog discussie over, o.a. tussen de betrokken ministeries. In de kamerbrief wordt daarom verwezen naar de afspraak in de brief Water en Bodem Sturend dat het borgen een zorgvuldig proces volgt dat in 2023 start. Of de borging wettelijk zal zijn is een uitkomst is van dit proces.
- In aanloop naar de Bestuurlijk Overleg Water is het aanbiedingsformulier en het eindadvies van de beleidstafel aan u voorgelegd.
- RWS heeft een quickscan uitvoerbaarheidstoets uitgevoerd op de 95%-versie van het eindadvies.

Toelichting

In de brief wordt een toelichting gegeven op de 7 hoofdpunten van het eindadvies, de uitbreiding van het principe van meerlaagsveiligheid van 3 naar 5

lagen en de uitvoerbaarheid van de aanbevelingen. Met de brief wordt tevens invulling gegeven aan de toezegging die u heeft gedaan bij de Beantwoording van feitelijke vragen bij de begrotingen IenW (XII), Mobiliteitsfonds en Deltafonds d.d. 20-10-2022, om dit advies aan de Kamer te sturen.

Bestuurskern
Directe Waterveiligheid,
Klimaatadaptatie en Bestuur
Datum
5 oktober 2021

Quickscan uitvoerbaarheidstoets Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat heeft een quickscan-uitvoerbaarheidstoets uitgevoerd op de 95%-versie van de aanbevelingen van de beleidstafel. Deze is bijgevoegd. In eerdere fases heeft RWS al voorlopige beelden en voorlopige resultaten over de uitvoerbaarheid gedeeld. In het algemeen geeft RWS aan dat de belangrijkste randvoorwaarde voor uitvoerbaarheid van de aanbevelingen de beschikbaarheid van capaciteit en financiën zijn, zoals ook door de andere partners (IPO, VNG en Unie van Waterschappen) is aangegeven. Ook wijst RWS in haar quickscan terecht op afhankelijkheden tussen aanbevelingen en uit daarmee zorg over uitvoeringstermijnen. RWS geeft aan dat er geen aanbevelingen zijn die niet uitvoerbaar zijn, wel geeft RWS aan dat enkele (deel-)aanbevelingen moeilijk uitvoerbaar zijn. Op basis van de uitvoeringsscans is nogmaals scherp naar de uitvoeringstermijnen gekeken en ook een prioritering aangebracht. Ook is met partijen afgesproken om te komen tot een regieteam of steunteam dat het overdragen en opstarten van de aanbevelingen in de kwartiermakersfase faciliteert, knelpunten signaleert en helpt oplossen. Daarnaast is DGWB met RWS in gesprek over de uitvoering van de aanbevelingen, waaronder capaciteit en financiën.

Bijlage(n)
4

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief Eindadvies Wateroverlast en Hoogwater	
2	Eindadvies Beleidstafel wateroverlast en hoogwater	
3	Quickscan uitvoerbaarheidstoets Rijkswaterstaat	
4	Aanbiedingsbrief	

5 Onderliggende nota's

Aan

Minister

nota

Eindadvies Beleidstafel wateroverlast en hoogwater

TER BESLISSING

Datum

17 november 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/276244

Opgesteld door

DGWB

Beslistermijn

24 november

(op 22 november is de staf DGWB waarop deze nota besproken kan worden, op 25 november Beleidstafel waarin eindadvies wordt vastgesteld)

Bijlage(n)

2

Aanleiding

De Beleidstafel wateroverlast en hoogwater heeft haar eindadvies nagenoeg afgerond. De 70%-versie is in oktober bij u langs geweest. Daarop heeft u een aantal opmerkingen gemaakt. Deze nota heeft tot doel om het eindconcept van de beleidstafel aan u voor te leggen, u aan te geven hoe partijen erin zitten, u aan te geven hoe we met uw opmerkingen zijn omgegaan en tot slot u te vragen of u het voorwoord van de beleidstafel zou willen schrijven.

Geadviseerd besluit

1. Kennisnemen van het eindconcept
2. Instemmen met het schrijven van het voorwoord van het eindadvies
3. Kennisnemen van hoe met uw opmerkingen op de 70%-versie is omgegaan.

Kernpunten

Ad 1: Eindconcept adviesrapport

Dit advies ligt ter vaststelling voor aan de beleidstafel van 25 november. Het advies wordt samengevat met behulp van 7 punten voor de implementatie van het advies (zie toelichting).

Met dit eindadvies zorgen we ervoor dat de ramp in Limburg ook leidt tot aanpassing en aanscherping van beleid en de rol van het Rijk in dit beleid. Partijen aan de beleidstafel zijn positief over dit advies. Ook gesprekken die de afgelopen weken zijn gevoerd in verschillende gremia in de waterwereld (stuurgroep Ruimtelijke Adaptatie, Stuurgroep Deltaprogramma Maas, Bestuurlijk Platform Rijn, etc) versterken dit positieve beeld over de adviezen.

De aanscherping van beleid zit 'm met name in de volgende hoofdpunten:

- het belang van waterbewustzijn en zelfredzaamheid van burgers en bedrijven;
- het toevoegen van een bovenregionale schaal aan de analyses om tot maatregelen te komen;
- het komen tot een verbeterde normering voor wateroverlast in het regionale systeem;
- het nauwer samenwerken met de buurlanden in het regionale systeem.
- het verbeteren van de randvoorwaarden voor klimaatrobuust herstel na schade.
- met het toevoegen van waterbewustzijn en herstel wordt het principe van de meerlaagsveiligheid verbreed van 3 naar 5 lagen.

De uitvoering van de aanbevelingen moet (voor zover relevant) samen opgaan met de grote opgaven waar ons land voor staat. De woningbouwopgave en de herinrichting landelijk gebied bieden ook kansen om Nederland beter bestand te maken tegen extreme neerslag en andere klimaatextremen. Tegelijkertijd is eindadvies echt een beleidsadvies en gaat niet morgen de schop in de grond. Bestuurders geven daarbij aan dat dat ook niet kan en dat we dat goed moeten uitleggen. Dit wordt in Limburg ook zo aangegeven.

Datum

17 november 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/276244

Opgesteld door

DGWB

Aan

Minister

Bijlage(n)

2

Belangrijkste zorgpunt in deze eindfase is de uitvoeringskracht bij lagere overheden en RWS, vanwege ook de andere grote opgaven die op partijen afkomen. Het beeld is dat door het inrichten van een gezamenlijke tijdelijke werkorganisatie, bij partijen voldoende vertrouwen is ontstaan om volgende week in te stemmen met het eindadvies en voortvarend te starten met de uitvoering van de aanbevelingen. Zie krachtenveld voor nadere toelichting.

Ad 2: Voorwoord

In het rapport wordt een voorwoord opgenomen. Het is volgens ons passend dat u het voorwoord schrijft.

- Voordeel: is dat u de focus kunt leggen op belangrijke onderwerpen. Ook is de beleidstafel door uw voorganger ingesteld, waarmee u via het voorwoord de resultaten ontvangt en de partijen kunt bedanken.
- Nadeel: is dat het advies met uw voorwoord als een IenW advies kan worden gezien, terwijl het advies van alle deelnemers van de beleidstafel is.

Ad 3: Reactie op uw vragen bij de 70%-versie van de beleidstafel:

- *Ten aanzien van de benoemde gevoeligheden rondom de rol- en taakverdeling bij bovenregionale stresstesten: u gaf aan dat mensen er bij een volgende clusterbui niks aan hebben als ze weten dat dit punt gevoelig ligt.*

Over dit punt is ondertussen een heldere rol- en taakverdeling tussen partijen afgesproken: de provincies hebben een coördinerende rol in het proces en de waterbeheerders komen vanuit hun expertise tot een dreigingsbeeld. Dit alles onder regie van het Rijk.

- *U gaf aan dat het eindadvies beleidstafel herkenbaar in de WBS-uitwerkingsbrief van januari moet landen.*

In de WBS-brief, die nu klaar ligt om op 25 november uit te gaan, wordt een paar keer verwezen naar advies van de beleidstafel. Daarnaast speelt dat de beleidstafel ook niet-ruimtelijke onderwerpen betreft.

- *U gaf aan dat het eindadvies stroperig overkomt en dat we snel aan de slag moeten. Ook stelt u een quickscan voor om in korte tijd tot maatregelen te komen.*

De managementsamenvatting is actiegerichter gemaakt door ook de maatregelen (verkort) op te nemen (stonden eerst in de bijlage). Verder: in het voorliggende advies is opgenomen dat een quickscan moet worden uitgevoerd waarin op basis van bestaande informatie een eerste beeld van knelpunten wordt verkregen. Dit zal geen landsdekkend beeld zijn, maar informatie bevatten van regio's die al vergelijkbare analyses hebben gedaan. Op basis van deze informatie kunnen no-regret maatregelen worden geïdentificeerd. We snappen uw wens om ook daadwerkelijk snel tot fysieke maatregelen te komen. Gelukkig zijn er de afgelopen jaren al veel maatregelen genomen om ons tegen grote hoeveelheden neerslag te beschermen, zeker door de waterschappen. In het hele land zijn piekbergingen aangelegd, zoals bijv. in de Driemanspolder bij Zoetermeer, bij Den Bosch etc. In Zuid-Limburg liggen

op dit moment al 462 waterbuffers, een onvoorstelbaar aantal. Het beeld is dat dit vooral de evidente, relatief gemakkelijke maatregelen betreft en dat voor de extra impuls op een groter schaalniveau, zoals de beleidstafel adviseert, extra onderzoek en voorbereidingstijd nodig is.

- *De werkwijze van stresstesten naar risico-dialoog vindt u stroperig overkomen.* De werkwijze is conform de huidige praktijk van de Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). De risico-dialoog heeft zijn waarde bewezen om de lokale stakeholders, zoals boeren, tuinders of ondernemers, en overheden bij elkaar te brengen om tot mogelijke maatregelen te komen. Er is echter meer nodig om tot uitvoer van maatregelen te komen. Daarom adviseert de beleidstafel om in te zetten op een normering voor gevolgbeperking (d.w.z. wat vinden we voor een specifieke functie acceptabel) en de normering van wateroverlast meer risico-gestuurd te maken.

Krachtenveld

De 95%-versie van het eindadvies is op 2 november met de partners aan de beleidstafel besproken. Daar was veel waardering voor het advies. De meegegeven punten zijn verwerkt. Belangrijkste zorgpunt op dit moment is de uitvoeringskracht bij lagere overheden en RWS. Het advies van de beleidstafel zal in de komende jaren uitgewerkt worden door de partners van de beleidstafel. Er komt erg veel op deze partijen af met het NPLG etc. Ook ligt er in de uitwerking van de aanbevelingen een grote rol voor DGWB. Partijen erkennen de urgentie en willen graag aan de slag, maar vragen wel aandacht voor de grote opgave waar ze voor staan en de financiering daarvan.

In het directeurenoverleg van 16 november is het voorstel besproken om een gezamenlijke tijdelijke werkorganisatie in te richten om de aanbevelingen uit te werken en daarmee partijen beter in staat te stellen om deze op te pakken. Op deze manier wordt efficiënt gebruik gemaakt van de beschikbare capaciteit en middelen én kan ervoor worden gezorgd dat de uitvoering van de aanbevelingen direct kan starten en het niet 'stilvalt'. De werkorganisatie is ook bedoeld om knelpunten in de uitvoering en financiering te signaleren en te agenderen op de juiste bestuurlijke tafel. Het beeld is dat hiermee voldoende vertrouwen is ontstaan en dat de beleidstafel op 25 november zal instemmen met het eindadvies. Dit voorstel voor uitvoering zal nog verder worden uitgewerkt.

Communicatie

Er wordt op verzoek van de betrokken partijen gewerkt aan een strategisch communicatieplan voor het uitkomen van het eindadvies. Partijen hebben aangegeven hierbij gezamenlijk vanuit eenzelfde boodschap te willen communiceren. Tevens zal er een publiekssamenvatting van het eindrapport worden geschreven om de toegankelijkheid voor de burger te vergroten. Beoogd is het rapport na de bekrachtiging tijdens het BO Water van 19 december te publiceren.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Eindadvies beleidstafel, incl. managementsamenvatting	Eindconcept eindadvies (separate bijlage)

Datum

17 november 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/276244

Opgesteld door

DGWB

Aan

Minister

Bijlage(n)

2

Toelichting

De beleidstafel is ingesteld na de ramp in Limburg in 2021 voor een periode van één jaar. Het doel van de beleidstafel is om te leren van de opgetreden situatie in Limburg om in heel Nederland beter voorbereid te zijn op de gevolgen van een periode van extreme neerslag. De beleidstafel zal na het uitbrengen van het eindadvies wordt opgeheven. In het eindadvies staan 21 aanbevelingen die in bestaande programma's en organisaties landen.

7-puntenplan

Bestuurders hebben op 2 november aangegeven naar voorbeeld van Vlaanderen een soort 10-puntenplan te willen als hoofdboodschap van de beleidstafel. Onderstaand het 7-puntenplan zoals dat nu met partners is opgesteld en dat volgende week voorligt aan de beleidstafel. Dit 7-puntenplan geeft de hoofdlijn van het advies weer.

Extreme neerslag zal door klimaatverandering vaker voorkomen. Schade zal niet altijd voorkomen kunnen worden. Daarom moeten we ons als Nederland goed voorbereiden om maatschappelijke ontwrichting te voorkomen. Daar hebben we iedereen - overheden, burgers en bedrijven – bij nodig. Met behulp van de volgende 7 punten wordt Nederland beter voorbereid:

1. Iedereen waterbewust en zelfredzaam
door gerichte aanpak voor waterbewustzijn
2. Sturing op het gehele stroomgebied
met een betere sponswerking, meer ruimte voor en risicogerichte sturing op het regionale watersysteem dat doorwerkt in de ruimtelijke inrichting en aansluit op hoofdwatersysteem;
3. Aanvullende aanpak voor bescherming tegen extreme wateroverlast
een extreme bui als Limburg 2021 valt altijd buiten een norm, maar maatregelen kunnen toch de gevolgen beperken.
4. Voorbereiden op een crisis
de mogelijke omvang van extreme neerslag wordt meegenomen in crisisbeheersing.
5. Klimaatrobuust herstel van schade
Als er toch schade is wordt deze klimaatrobuust herstelt.
6. Samenwerking met buurlanden op alle grensoverschrijdende wateren
water houdt zich niet aan grenzen, daarom ook voor het regionale watersysteem, data-uitwisseling en een gezamenlijke gebiedsvisie.
7. Samen slim en integraal uitvoeren en kennis opbouwen
Om tijdig voorbereid te zijn op wat komen gaat.

Politieke context

De wateroverlast in Limburg heeft veel politieke aandacht gekregen, met name de schade-afhandeling is de laatste tijd nog in het nieuws. De schade-afhandeling valt onder de verantwoordelijkheid van de Minister van JenV. De beleidstafel adviseert om te verkennen of het stelsel van verzekeringen en tegemoetkomingen (Wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts)) volstaat of aangepast moet worden. Hier

Datum

17 november 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/276244

Opgesteld door

DGWB

Aan

Minister

Bijlage(n)

2

is samen met het Ministerie van Financiën en het Ministerie van JenV ondertussen een start mee gemaakt.

Financiële/juridische overwegingen

De beleidstafel gaat niet over financiering. Het is echter duidelijk is dat er veel opgaven op de provincies en gemeenten afkomen zoals NPLG, woningbouwopgave, Water en Bodem Sturend en ook een aantal aanbevelingen uit de beleidstafel. Met het inrichten van een werkorganisatie is voldoende vertrouwen bij partijen om tot uitvoering te gaan komen. Dit laat onverlet dat in de toekomst additionele financiering benodigd is. Dit wordt geagendeerd in het rapport als opmaat naar een volgend coalitie-akkoord.

Er zijn een aantal aanbevelingen waarin juridische verankering of verandering wordt geadviseerd. Het gaat hier bijvoorbeeld om het aanpassen van het bouwbesluit t.b.v. klimaatadaptief bouwen/herstel en het actualiseren van de Beleidsregels grote rivieren (Bgr).

Datum

17 november 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/276244

Opgesteld door

DGWB

Aan

Minister

Bijlage(n)

2

Aan
Van Minister
DGWB

nota

Eindadvies Beleidstafel wateroverlast en hoogwater

TER BESLISSING

Datum

11 oktober 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/233868

Opgesteld door

Bestuurskern
DGWB/WKB/Waterveiligheid

Beslistermijn

20-10-2022

Bijlage(n)

3

Aanleiding

De Beleidstafel wateroverlast en hoogwater is ingesteld naar aanleiding van de ramp in Limburg in juli 2021. De beleidstafel bestaat uit de koepels (IPO, UvW, VNG), Limburgse partijen (provincie, waterschap, gemeenten), de Deltacommissaris, het Rijk (IenW, BZK, LNV, JenV) en de Vewin als agendalid. In maart heeft de beleidstafel haar eerste advies opgeleverd. Op dit moment wordt gewerkt aan het eindadvies van de beleidstafel. Op 2 november wordt de 95%-versie van het eindadvies voorgelegd aan de beleidstafel ter vaststelling. Met deze nota vragen wij uw instemming en/of reactie op de hoofdlijn van dit eindadvies, zodat dat op 2 november meegenomen kan worden in de bespreking en vaststelling. De maand november wordt vervolgens benut om afspraken te maken over het uitvoeren van de aanbevelingen zodat, na definitieve vaststelling van het eindadvies door de beleidstafel, het Bestuurlijk Overleg Water op 14 december het eindadvies kan bekrachtigen. In aanloop naar 14 december leggen we u het definitieve eindadvies en de kamerbrief nog voor, inclusief inzet en middelen.

Geadviseerd besluit

Instemmen met de hoofdlijn van het eindadvies van de Beleidstafel wateroverlast en hoogwater.

Kernpunten

De hoofdlijn van het eindadvies van de beleidstafel:

- Een gebeurtenis als in Limburg kan weer gebeuren, ook elders in Nederland. De beleidstafel constateert dat wateroverlast, ook in de toekomst, onder dit soort extreme omstandigheden niet te voorkomen is en ook in andere delen van Nederland tot grote impact kan leiden. Het is belangrijk om maatschappelijke ontwrichting te voorkomen en schade en overlast te beperken.
- Meer dan voorheen moeten en kunnen burgers, bedrijven en overheden zelf ook bijdragen aan het verkleinen van de schade en impact. Van belang is om het waterbewustzijn te vergroten.
- De beleidstafel adviseert om voor klimaatadaptatie op een ander (hoger) schaalniveau te gaan kijken naar kwetsbaarheden, door bovenregionale stresstesten uit te voeren. Op basis hiervan kan door u als coördinerend minister een landelijk beeld worden gemaakt van kwetsbare gebieden voor extreme neerslag. Zo'n beeld geeft nieuwe mogelijkheden om sturing te geven

1

Overzicht van opmerkingen bij IENW BSK-2022 305531 04 Onderliggende nota s eindadvies beleidstafel(2).PDF

Pagina: 8

 Nummer: 1 Auteur: Mobile User Datum: 16-10-2022 13:31:36 +02'00'

- aan vervolgacties, bijvoorbeeld de aanpak van specifieke knelpunten en maatregelen om de gevolgschade te beperken.
- Ook adviseert de beleidstafel de normering van het regionale watersysteem gericht op wateroverlast aan te passen.
 - De beleidstafel adviseert de Nationale Adaptatiestrategie en het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie als een geheel onder regie van het Rijk te plaatsen en de aansturing van klimaatadaptatie vorm te geven vanuit één governancestructuur.
 - De beleidstafel vindt het essentieel dat het bestaande waterveiligheidsbeleid dat nu is vormgegeven via meerlaagsveiligheid (preventie, gevolgbeperking, crisisbeheersing) uitgebreid wordt met het waterbewustzijn binnen de gehele samenleving én klimaatrobust herstel (van 3 naar 5 lagen). En adviseert deze werkwijze ook voor het regionale watersysteem.
 - Limburg leert ons dat we voor onze waterveiligheid niet enkel moeten voortbouwen op de afvoerstatistiek uit het verleden (bv. historische neerslagreeksen doortrekken). Maatregelen gaan we meer baseren op voorspellende modellen voor ons veranderend klimaat. Hiervoor is nog wel meer onderzoek nodig.
 - Grensoverschrijdende samenwerking op het regionaal watersysteem kunnen we versterken door een gezamenlijke kennisbasis en expertpoule voor klimaatadaptatie in beken en kleine rivieren op te zetten. Vanuit deze gezamenlijke kennisbasis en bovenregionale stresstesten komen we tot grensoverschrijdende visies en werkprogramma's in minimaal 5 grensregio's.
 - De beleidstafel bevestigt dat de afgelopen jaren in het hoofdwatersysteem via de juiste strategie van dijkversterking én rivierverruiming is gewerkt. Wel adviseert de beleidstafel om nog meer vanuit het riviersysteem te komen tot keuzes waar welke maatregelen worden getroffen en dat daarbij wordt aangesloten bij andere ontwikkelingen. Integraal Riviermanagement is hiervoor een belangrijk voertuig.

Datum

11 oktober 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/233868

Bijlage(n)

3

Aan

Minister

Van

DGWB

Krachtenveld

Op 22 september is de 70%-versie van het eindadvies besproken met de leden van de beleidstafel¹. De beleidstafel onderschrijft de adviezen. Wel is er nog nadere uitwerking nodig op de rol- en verantwoordelijkheidsverdeling rondom bovenregionale stresstesten en vraagt de beleidstafel nog om aanscherpingen ten aanzien van gevolgbeperkende maatregelen: wie staat daarvoor aan de lat en hoe borgen we dat? Deze 2 punten raken aan bestaande verantwoordelijkheden en liggen daarom gevoelig. Tevens is deze 70%-versie voorgelegd aan het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving en de Wetenschappelijk Klankbordgroep waar we binnenkort advies van zullen ontvangen. In november zal er een nota komen voor een definitief akkoord inclusief inzet en middelen.

Toelichting

De beleidstafel is ingesteld na de ramp in Limburg in 2021 voor een periode van één jaar. Het doel van de beleidstafel is om te leren van de opgetreden situatie in Limburg om in heel Nederland beter voorbereid te zijn op de gevolgen van een periode van extreme neerslag. De beleidstafel zal na het uitbrengen van het

¹ De leden van de beleidstafel zijn DGWB (voorzitter), Deltacommissaris, Waterschap Limburg, Provincie Limburg, UvW, VNG, IPO, LNV, BKZ, RWS, IPO, VEWIN, JenV en Gemeente Valkenburg a/d Geul namens Limburgse Gemeenten.

 Nummer: 1 Auteur: Harbers, Mark Datum: 16-10-2022 13:32:37 +02'00'

Als het gevoelig ligt, soit, maar dan moeten we het niet bij die constatering laten en de gevoeligheden doorbreken. Mensen in het land hebben er bij een volgende waterclusterbom niets aan als ze natte voeten hebben omdat gevolgbeperkende maatregelen gevoelig lagen....

eindadvies wordt opgeheven². In het eindadvies staan 24 aanbevelingen die in bestaande programma's en organisaties landen³.

Politieke context

De wateroverlast in Limburg heeft veel politieke aandacht gekregen. Echter is door de droogte-problematiek van deze zomer de aandacht voor wateroverlast weer afgenomen. Wel heeft de schade-afhandeling tot veel discussie geleid. De schade-afhandeling naar aanleiding van de wateroverlast valt buiten de scope van dit advies en valt onder de verantwoordelijkheid van de Minister van JenV. Wel doet de beleidstafel de aanbeveling om te verkennen of het stelsel van verzekeringen en tegemoetkomingen (Wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts)) volstaat of aangepast moet worden. Dit gebeurt samen met het Ministerie van Financiën en het Ministerie van JenV.

Financiële/juridische overwegingen

De beleidstafel gaat niet over financiering. Wel worden nu uitvoeringsscans gedaan door IPO, VNG, Unie van Waterschappen en Rijkswaterstaat om de consequenties van aanbevelingen in beeld te brengen voor menskracht en middelen en wordt daarmee bezien of de aanbevelingen realistisch zijn. Op voorhand is duidelijk is dat er veel opgaven op de provincies en gemeenten afkomen zoals NPLG, woningbouwopgave, Water en Bodem Sturend en ook een aantal aanbevelingen uit de beleidstafel. Hierover gaan we met partijen in gesprek en dit nemen we mee in het afronden van het eindadvies. Ook DGWB is bezig met het in beeld brengen van kosten en menskracht voor de aanbevelingen waar IenW voor aan de lat staat. Het is duidelijk dat er voor de uitvoering van de aanbevelingen extra menskracht en middelen nodig zijn. Vanuit de middelen voor het coalitie-akkoord is daarvoor ook €41,225 mln gereserveerd (nota IENW/BSK-2022/119177).

Er zijn een aantal aanbevelingen waarin juridische verankering of verandering wordt geadviseerd. Het gaat hier bijvoorbeeld om het aanpassen van het bouwbesluit t.b.v. klimaatadaptief bouwen/herstel en het actualiseren van de Beleidsregels grote rivieren (Bgr). Dit is afgestemd met het traject Water en Bodem Sturend. Deze ontwikkelingen zullen na het opheffen van de beleidstafel een vervolg krijgen in bestaande sporen.

Uitvoering en gevolgen voor de maatschappij

Voor iedere aanbeveling worden er één of meer actiehouders genoemd die als trekker verantwoordelijk zijn om de uitvoering van de aanbeveling te waarborgen. Na verschijnen van het eindadvies ligt de taak van het monitoren van de uitvoering van deze aanbevelingen bij het Bestuurlijk Overleg Water. De uitvoering van deze aanbevelingen moeten bijdragen aan een waterbewuste samenleving die beter bestand is tegen toekomstig wateroverlast.

Communicatie

Er wordt gewerkt aan een strategisch communicatieplan op verzoek van de betrokken partijen voor het uitkomen van het eindadvies. Partijen hebben aangegeven hierbij gezamenlijk vanuit eenzelfde boodschap willen communiceren.

Datum

11 oktober 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/233868

Bijlage(n)

3

Aan

Minister

Van

DGWB

² Zie bijlage 1 voor een inhoudelijke samenvatting van het eindadvies. Het hele advies is in bijlage 3 te vinden.

³ Zie bijlage 2 voor een overzicht van de aanbevelingen inclusief actiehouders.

Tevens zal er een publieksversie van het eindrapport worden geschreven om de toegankelijkheid voor de burger te vergroten.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Samenvatting eindadvies Beleidstafel wateroverlast en hoogwater	Onderaan dit document.
2	Overzicht aanbevelingen eindadvies Beleidstafel wateroverlast en hoogwater	Aparte Excel bijlage
3	70%-versie eindadvies Beleidstafel wateroverlast en hoogwater	Aparte PDF bijlage

Datum

11 oktober 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/233868

Bijlage(n)

3

Aan

Minister

Van

DGWB

Bijlage 1: Managementsamenvatting eindadvies Beleidstafel wateroverlast en hoogwater

De gebeurtenissen in Limburg in Juli 2021 waren uitzonderlijk, een ramp. Onze gebieden en watersystemen zijn niet ingericht op een dergelijke extreme hoeveelheid neerslag. Zowel de materiële als emotionele schade van de klimaatextreem in Limburg is groot, tot op de dag van vandaag. Dergelijke extreme neerslag gaan we in de toekomst vaker zien in Nederland. De situatie in Limburg toont dat extreme neerslag in een gebied kan optreden dat de lokale en regionale schaal overstijgt. Het buisysteem in juli 2021 had een omvang vergelijkbaar met de helft van Nederland en veroorzaakte ook in België, Duitsland en Luxemburg overstromingen. De omvang en intensiteit van neerslag zal alleen maar meer toenemen.

Datum

11 oktober 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/233868

Bijlage(n)

3

Aan

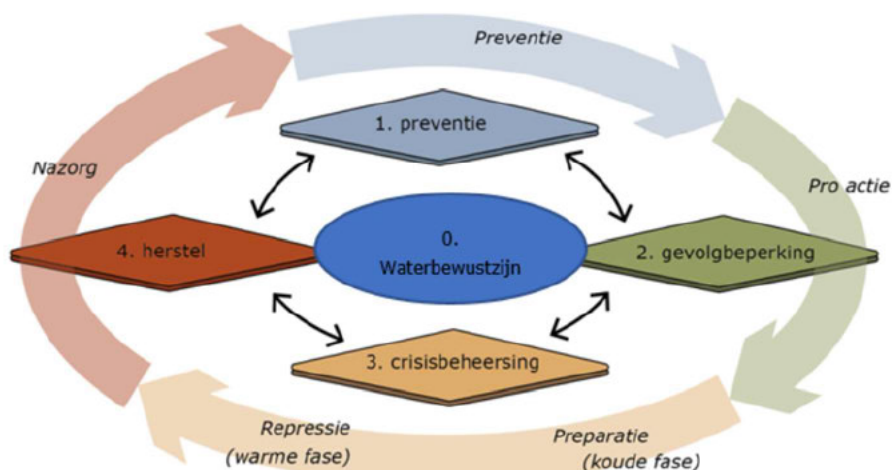
Minister

Van

DGWB

De beleidstafel constateert dat wateroverlast, ook in de toekomst, onder dit soort extreme omstandigheden niet te voorkomen is en ook in andere delen van Nederland tot grote impact kan leiden. Het is daarom van groot belang ervoor te zorgen dat extreme neerslag niet tot maatschappelijke ontwrichting leidt. De beleidstafel vindt het daarom van groot belang om de gevolgen van extreme neerslag te beperken en benadrukt het belang om daarvoor het bodem- en watersysteem meer sturend te laten zijn in de ruimtelijke ordening en inrichting van Nederland.

De beleidstafel adviseert om het principe van meerlaagsveiligheid te verbreden en het toe te passen in het gehele stroomgebied, waaronder het regionale systeem. Het advies luidt om het principe van meerlaagsveiligheid uit te breiden van drie naar vijf lagen door het toevoegen van een integrale basislaag 'waterbewustzijn' en een extra, vierde laag 'herstel'.

Voorbereid zijn op extreme neerslag begint bij het bewustzijn van eenieder van wat er gebeurt als extreme neerslag zich voordoet én wat je zelf kan doen om de risico's te verkleinen en de schade en overlast te beperken. Dat is de basis. Meer dan voorheen moeten en kunnen burgers, bedrijven en overheden zelf ook bijdragen aan het verkleinen van de schade en impact. De gezamenlijke overheden hebben hier een rol om dit waterbewustzijn te vergroten, door gerichte communicatie en educatie van jongeren.

Pagina: 12

Nummer: 1 Auteur: Harbers, Mark Datum: 16-10-2022 13:39:08 +02'00'

De adviezen/acties zoals beschreven in deze management samenvatting komen stroperig over. Wie doet wat en wanneer wordt niet duidelijk, veel zaken worden weggezet in de toch al ingewikkelde governance van het hele waterdomein. Maar de kern is en blijft: de waterclusterbom in Limburg e.o. kwam vorig jaar als een verrassing maar kan zich op elk moment in heel NL opnieuw voordoen. Dus momentum benutten en concrete acties ook voor de korte termijn benutten. Met name: snel inzicht krijgen in risico's in NL en hoe dan te handelen; snel in overleg met buurlanden over grensoverschrijdende informatie uitwisseling en samenwerking; snel aan de slag om de nieuwe laag van waterbewstzijn te vergroten.

Nummer: 2 Auteur: Harbers, Mark Datum: 16-10-2022 13:44:11 +02'00'

In navolging van SG, richten op hands on aanpak: 1. Morgen kan er weer zo'n bui vallen. Waar in NL geeft dit de grootste problemen (graag snelle analyse, max. 3 maanden op expert-basis) en hoe kunnen we de kwetsbaarheid daar dan in 1 jaar verminderen? Gewoon een concreet programma en aan de slag.
2. Het versterken van de grensoverschrijdende samenwerking, maar dan op precies dezelfde wijze als onder 1. is voorgesteld (grootste urgentie/concreet programma). Er is nu immers momentum.

De beleidstafel adviseert om de **aanpak en normering wateroverlast te verbreden** naar een meer risicogerichte benadering, waarbij waterbeheerders, overheden en private partijen via een gebiedsgerichte samenwerking de risico's van wateroverlast beperken. De beleidstafel adviseert om hierbij ook het vasthouden van water en het verbeteren van de sponswerking mee te nemen. In deze risicogerichte benadering zijn preventie (maatregelen in het watersysteem), gevolgbepijking (ruimtelijke inrichting) en crisisbeheersing met elkaar in balans.

Om te bepalen welke maatregelen benodigd zijn om beter gesteld te staan, is een goed **inzicht** in de grootste risico's van extreme neerslag cruciaal. De beleidstafel adviseert daarom om naast de bestaande lokale en regionale stresstesten ook **bovenregionale stresstesten** uit te voeren, zodat inzicht ontstaat op lokaal, regionaal en nationaal niveau. Het Rijk stelt een landelijk beeld op ('Wateroverlast Nederland in kaart'). Op basis van de uitkomsten van alle stresstesten kunnen partijen gezamenlijk aan de slag met maatregelen.

De uitkomsten van de stresstesten moeten op ieder schaalniveau besproken worden in **risico-dialogen** om te komen tot **uitvoeringsplannen**. Voor de risico-dialogen wordt een kader ontwikkeld, zodat knelpunten ook daadwerkelijk worden aangepakt. Enerzijds gaat dit om **maatregelen** in het watersysteem en het stedelijk waterbeheer om de norm voor wateroverlast te halen. Anderzijds moet overlast en schade verder beperkt worden door aanvullende maatregelen. **Gevolgbepijking** zou meer dan nu een cruciaal onderdeel van het beleid moeten zijn. De beleidstafel constateert dat hier de afgelopen jaren nog onvoldoende aandacht voor was en adviseert hier in zowel het hoofd- als in het regionaal watersysteem meer op in te zetten. Uitgangspunt bij de uitvoering van maatregelen is dat ieder bestuursniveau zijn eigen maatregelen treft en daar een eigen verantwoordelijkheid in heeft, maar dat bij maatregelen die het niveau van een bestuurslaag overstijgen, dit een niveau hoger gebracht kan worden.

Nederland heeft als ambitie dat in 2050 de ruimtelijke inrichting klimaatbestendig zal zijn. Hier wordt al geruime tijd aan gewerkt via de nationale adaptatiestrategie (NAS) en via Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Tegelijkertijd zijn de doelen voor klimaatadaptatie nog onvoldoende duidelijk, ontbreekt een goed zicht op hoe klimaatadaptief Nederland is en is er geen duidelijke sturing. Om gesteld te staan voor de grote opgave om Nederland klimaatrobust in te richten, adviseert de beleidstafel om de **aansturingslijnen voor klimaatadaptatie te bundelen** en bestuurlijk meer te verbinden met besluitvorming rond ruimtelijke vraagstukken. Onderdeel van de governance is een **financieringsstructuur** voor ruimtelijke aanpassingen en maatregelen die extra preventieve bescherming bieden en/of die gevolgschade beperken.

Eveneens adviseert de beleidstafel om in het regionaal watersysteem (beken en zijrivieren) aan de slag te gaan met onze buurlanden. Een substantieel deel van het water dat in juli 2021 door Valkenburg stroomde kwam uit België. Dit maakt een **grensoverschrijdende samenwerking** cruciaal; zowel met België als ook met Duitsland. Daarom wordt de grensoverschrijdende samenwerking in het regionaal watersysteem verbeterd door in nauwe samenwerking met de buurlanden een gemeenschappelijke kennisbasis te ontwikkelen en grensoverschrijdende bovenregionale stresstesten te doen. Dit leidt tot een gemeenschappelijke visie waarbij, indien doelmatig, ook over de grens kan worden geïnvesteerd.

Datum

11 oktober 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/233868

Bijlage(n)

3

Aan

Minister

Van

DGWB

 Nummer: 1 Auteur: Harbers, Mark Datum: 16-10-2022 13:38:45 +02'00'

Dan doen we stresstesten en dan gaan ze naar een risico-dialoog? Klinkt stroperig.

Voor het **hoofdwatersysteem** heeft de beleidstafel geconstateerd dat de aanpak van dijkversterking en rivierverruiming zoals deze de afgelopen 25 jaar tot stand is gekomen heeft gewerkt. Wel ziet de beleidstafel mogelijkheden voor verbeteringen in de prioritering van maatregelen en bij de uitvoering van maatregelen. Twee punten die hierbij van belang zijn: 1) redeneren vanuit de opgave in het gehele riviersysteem zodat maatregelen daar genomen worden waar de grootste kans is op overlast of overstroming én 2) dat wordt aangesloten bij ontwikkelingen waar draagkracht voor is en aangesloten wordt bij bredere gebiedsontwikkeling.

Crisisbeheersing en klimaatrobuust herstel zijn de slotlagen van het beleid die in de toekomst vaker nodig zijn en gericht zijn op het voorkomen van maatschappelijke ontwrichting. Voor de crisisbeheersing is het belangrijk dat het regionaal systeem wordt meegenomen in de planvorming. Bij schade na een crisis is het belangrijk dat dit snel én klimaatrobuust wordt uitgevoerd. Het herstel van schade na het optreden van een klimaatextreem gebeurt nu veelal op een niet-klimaatrobuuste manier: we bouwen terug zoals het was. De beleidstafel adviseert in te zetten op klimaatrobuust herstel.

De beleidstafel richt zich in haar advies op situaties van extreme neerslag met wateroverlast en overstromingen tot gevolg. De beleidstafel is zich ten volle bewust van het feit dat extreme neerslag niet de enige uitdaging is waar we als Nederland voor staan: de droogte van afgelopen zomer, de transitie van het landelijk gebied, de energietransitie, woningbouwopgave, etc. zijn belangrijke opgaven die in samenhang moeten worden bekeken om tot de juiste oplossingen te komen. Daarbij vormen investeringen in woningbouw en het landelijk gebied in potentie een gouden kans om écht te werken aan klimaatrobuuste inrichting van de fysieke leefomgeving: **elke schop in de grond moet klimaatrobuust!**

Uitvoering van diverse aanbevelingen vraagt de nodige uitvoeringskracht en het komen tot diverse samenwerkingsafspraken. De initiatieven die in Limburg n.a.v. de overstromingen zijn ontstaan en het programma Water en Ruimte Limburg kunnen dienen als voorbeeld voor de implementatie van aanbevelingen van de beleidstafel om tot een klimaatadaptieve inrichting van Nederland te komen.

Datum

11 oktober 2022

Onze referentie

IENW/BSK-2022/233868

Bijlage(n)

3

Aan

Minister

Van

DGWB